

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Bilag	Journalnummer	Kontor	
1	400.C.2-0	EU-sekr.	8. november 2002

Under henvisning til Europaudvalgets skrivelse af 7. oktober 2002 (Alm. del – bilag 32) vedlægges Beskæftigelsesministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 4 og 5.

Udenrigsministeriet

Asiatisk Plads 2

1402 København K

Vedr. Europaudvalget, Alm. del - bilag 32, Arbejds- og Socialministerråd, Løbenr. 559.

I forlængelse af møde i Folketingets Europaudvalg den 4 oktober 2002 og efterfølgende fremsendelse af spørgsmål i skrivelse af 7. oktober 2002 sendes vedlagt i 4 eksemplarer bidrag til besvarelse af følgende to spørgsmål:

"Beskæftigelsesministeren bedes - som lovet på Europaudvalgs mødet den 4. oktober 2002 - sende et notat indeholdende en redegørelse for mobiliteten af lønmodtagere i EU-landene hidtil og i et udvidet EU."

"Beskæftigelsesministeren bedes - som lovet på Europaudvalgs mødet den 4. oktober 2002 - sende et notat indeholdende en redegørelse om anvendelse af Green Card."

Med venlig hilsen

Claus Hjort Frederiksen

Beskæftigelsesminister

"Beskæftigelsesministeren bedes - som lovet på Europaudvalgsrådet den 4. oktober 2002 - sende et notat indeholdende en redegørelse om anvendelse af Green Card."

Indledning

I løbet af 1990'erne har flere EU og EØS-lande indført særlige ordninger med henblik på rekruttering af bestemte typer af arbejdskraft. Antallet af sådanne særlige ordninger er steget støt i takt med, at mangelen på især højt kvalificeret arbejdskraft er blevet mere udtalt. Neden for præsenteres kort nogle af disse ordninger.

Norge

Norge har i en årrække haft mangel på arbejdskraft inden for sundhedssektoren. Der har været en udpræget mangel på læger og sygeplejersker, specielt i de mere tyndt-befolkede områder. Problemet er søgt løst ved at indgå bilaterale aftaler med nogle få udvalgte lande. Norge giver almindelige opholds- og arbejdstilladelser til ansøgere fra disse udvalgte lande. Ansøgere kommer på et intensivt norsk sprogkursus, hvor de samtidig bliver orienteret om det norske sundhedsvæsen og norsk kultur. Norge har i en årrække gjort brug af læger og sygeplejersker fra de øvrige nordiske lande, men den øgede konkurrence om arbejdskraft inden for sundhedssektoren i de nordiske lande har tvunget Norge til også at søge efter kvalificeret arbejdskraft uden for denne kreds af lande. Det norske Arbejdsdirektorat indgik i juni 2001 en sådan bilateral aftale med Filip pinerne, og tidligere på året lavede man en lignende aftale med Polen. Gennem disse bilaterale aftaler er der blevet rekrutteret 1.100 sygeplejersker, læger og tandlæger fra udlandet.

Sverige

Sverige har indgået aftaler med de baltiske lande, som gør det muligt at deltage i arbejdspraktik i Sverige. Ifølge aftalen skal praktikanten være mellem 18 og 30 år.Det tilbudte arbejde skal være i overensstemmelse med personens uddannelse og erfaring.

Tyskland

Tyskland har i løbet af 1990erne i lighed med andre EU-lande indgået en lang række bilaterale aftaler med flere af kandidatlandene, der omhandler indvandringen af gæstearbejdere, sæsonarbejdere, kontraktarbejdere, grænsependlere, erhvervs-praktikanter og au pair-personer.

Green Card

Endvidere har Tyskland - på grund af mangelen på højt kvalificeret arbejdskraft inden for informationsteknologi - indført et særligt visum til arbejdskraft med IT-kompetencer. Her er tale om en Green Card-ordning, der indfører særlige regler for tildeling af opholds- og arbejdstilladelse for udlændinge med helt bestemte kvalifikationer (eller kompetencer) og tillige opererer med specielle opholds- og arbejdstilladelser, der afviger fr a de almindelige. Med denne ordning, der blev indført 1. august 2000, vil den tyske regering give specielle opholds- og arbejdstilladelser til maksimalt 20.000 personer i op til fem år under forudsætning af, at de imødekommer de opstillede kriterier for tildeling af opholds- og arbejdstilladelse. Ordningen opererer med, at man skal opfylde ét af følgende to kriterier: 1) kvalifikationskriteriet (relevant kandidateksamen fra universitet eller anden højere l&aeli g;reanstalt) eller 2) indtjeningskriteriet (dokumenterede IT-kompetencer og en årsindtægt på mindst 51.000 euro).

Opgørelser fra Bundesanstalt für Arbeit pr. 30. september 2002 viser, at der fra juli 2000 til ultimo september 2002 er udstedt 12.907 Green Cards i Tyskland til IT-eksperter fra udlandet, hvilket svarer til 64,5 % af de 20.000 udbudte Green Cards.

Af modtagerne af Green Cards er 87,6 % mænd og 12,4 % kvinder.

Fordelt på grupper af lande er *Indien* tildelt flest Green Cards med 2.978. Herefter følger gruppen bestående af *Rusland, Ukraine, Hviderusland og de Baltiske lande* med 1.766 og *Rumænien* med 956. En fordeling af Green Cards på hovedgrupper af lande og køn fremgår af tabel 1.

-

Tabel 1: Tildelte Green Cards fordelt på grupper af lande og køn.

Nationalitet	Mænd		Kvinder		Kilde: Bundesanstalt für Arbeit 30. september, 2002 Ultimo juni 2002 var 84,9% eller 10.952 af tilladelserne givet til udlændinge, der kommer fra lande uden for EU, mens 15,1% eller 1.955 var udstedt til udenlandske kandidater fra tyske højere læreanstalter. Ultimo juni 2002 var 10.984 Green Cards eller 85,1% blevet tildelt på baggrund af kvalifikationskriteriet (kandidat fra højere læreranstalt), mens 1.922 eller 14,9% var blevet tildelt efter indtjeningskriteriet (indtjening over 51.000 euro om året). Tallene for størrelsen af virksomheder, der ansætter udlændinge på Green Card viser, at det fortsat primært er de mindre virksomheder med under 100 ansatte, der anvender ordningen. Af tilladelserne er ca. 2/3-dele givet til denne gruppe af virksomheder.
Bulgarien	319	75	394		
Jugoslavien, Kroatien, Bosnien, Slovenien m.fl.	569	122	691		
Rumænien	810	146	956		
Ungarn	434	42	476		
Tjekkiet, Slovakiet	852	47	899		
Rusland, Ukraine, Hviderusland og Baltiske lande	1.552	214	1.766		
Indien	2.744	234	2.978		
Pakistan	184	3	187		
Nordafrika	363	30	393		
Sydamerika	267	77	344		
Øvrige	3.215	608	3.823		

I alt	11.309	1.598	12.907	Blandt de større virksomheder med over 500 ansatte har der dog vist sig en øget lyst til benytte Green Card
-------	--------	-------	--------	---

ordningen.

Særlige ordninger for tildeling af arbejdstilladelse til borgere uden for EU

I vedlagte oversigt er i stikordsform en samlet oversigt over de ordninger, der gælder i de enkelte EU-lande for anvendelse af arbejdskraft fra lande uden for EU. Det bemærkes, at oversigten blev udarbejdet af EU-Kommissionen i marts 2001, og at ændringer derfor kan være kommet til siden.

	Tredjelandssstatsborgeres adgang til arbejdsmarkeder	Særlig ordning for ansøgerlande	Selvstændiges adgang	Bliver der udstedt langsigtede opholdstilladelser ?
Østrig	Der findes en samlet kvote for alle opdelt på lande. Der kan udstedes ekstra kvoter for sæsonarbejdere. Arbejdsgiveren skal anmode om arbejdstilladelse. Der skal være et behov for arbejdskraft. Antal tilladelser i alt: 126,889 (1999)	Bilateral aftale med Ungarn om grænsearbejdere og praktikanter (1.200 og 600 i 2001); lignende aftale med Tjekkiet er under forberedelse.	Intet krav om arbejdstilladelse, kun opholdstilladelse.	Ja, for et år til at begynde med, siden er udvidelse til to år muligt. Derefter kan ubegrænset opholdstilladelse udstedes.

Belgien	Arbejdsgiveren skal anmode om arbejdstilladelse for en udlænding kommer til landet. Der skal være et behov for arbejdskraft. Gælder kun for statsborgere i lande hvor der findes bilaterale aftaler. Antal tilladelser i alt: 83,500 (1997).		Ja, i særlige tilfælde med forudgående aftale med Ministeriet.	Ja, efter 5 års lovlig og uafbrudt ophold i Belgien.
Danmark	Meget begrænset adgang. Arbejdstilladelse kan fås inden indrejse i landet. Der skal være et behov for arbejdskraft (dvs. at der ikke er ledige danske eller EU borgere). Tredjelandstatsborgere med en gyldig arbejdstilladelse fra et EU land behøver ingen dansk arbejdstilladelse. Antal tilladelser i alt: 73,092 (1999).	Begrænsede praktikordninger findes	Udstedes meget sjældent, kun når arbejdet har en vigtig dansk synsvinkel.	Opholdstilladelse udstedes normalt sammen med en arbejdstilladelse (opholdstilladelsen kan også udstedes inden indrejse i Danmark).
Finland	Arbejdstilladelse skal fremskaffes før indrejse i Finland. Der skal være et behov for arbejdskraft. Fordelagtige ordninger for kvalificeret arbejdskraft.		Opholdstilladelse men ingen krav om arbejdstilladelse, ansøgeren skal kunne påvise tilstrækkelige økonomiske midler og en forretningsplan.	Ja, normalt for et år, efter 2 år kan en permanent opholdstilladelse udstedes.
Frankrig	Krav om visum, arbejdskontrakt og arbejdstilladelse.		I princippet muligt men mange erhverv er i praksis ikke mulige at opnå for udlændinge.	1-10 års opholdstilladelse.
Tyskland	Opholdstilladelse (udstedes i højst 5 år) og arbejdstilladelse kræves. Arbejdstilladelse kræver normalt at der er et behov for arbejdskraft. Borgere der normalt bor udenfor Tyskland kan i princippet ikke få arbejdstilladelse. Der er kun meget få undtagelser til denne regel; kortvarige grænsebeskæftigelse for arbejdstagere ved udenlandske virksomheder, beskæftigelse hvor en international udveksling er normal; faglig uddannelse; højtstående arbejdstagere og specielt kvalificerede specialister og sæsonbeskæftigede. En særlig ordning gælder for grænseregioner (en zone på ca. 50km) som giver de lokale myndigheder ret til at udstede arbejdstilladelser til grænsearbejdere uden for de nationale restriktioner på basis af et lokalt behov for arbejdskraft (gælder ligeledes for Polen og Tjekkiet). I 2000 etableret en Green Card ordning på IT området (med loft på 20.000 tilladelser) Antal tilladelser i alt: 1.083.268 (2000)	Kvotebaserede aftaler med Bulgarien, Tjekkiet, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Polen, Rumænien, Slovakiet, Slovenien. om praktikanter. Aftaler med Bulgarien, Tjekkiet, Ungarn, Letland, Polen, Rumænien, Slovakiet, Slovenien om "opslåede arbejdere" (hovedsageligt ansat i byggeindustrien for f.eks. 2 år på et specifikt projekt) På betingelse af at lønningerne er i overensstemmelse med tyske overenskomstaftaler.	Intet behov for arbejdstilladelse men langvarige procedurer.	
Grækenland	Krav om arbejds- og opholdstilladelse (1 år). Antallet af arbejdstilladelser bestemmes hvert år (fordelt på lande, erhverv og region). Arbejdsgiver skal anmode om arbejdstilladelse. Andelen af tredjelandstatsborgere i Grækenland må ikke overstige 10% i virksomheder med mere end 5 ansatte. Antal tilladelser i alt: 69.600 (Tal fra 1997 inklusive EU borgere)	Aftaler med ansøgerlande: der gælder særlige bestemmelser for noglepersonale og dennes familiemedlemmer. Bilateral aftale med Bulgarien om sæsonarbejde af maksimum 6 måneders/års arbejde (hovedsageligt inden for landbrug).	Ja, ansøgeren skal påvise tilstrækkelige økonomiske midler og at arbejdet vil give særlige fordele for den græske økonomi, osv.	Et års opholdstilladelse kan fornyes årligt i en 5 års periode.
Irland	Krav om arbejdstilladelse. Arbejdstager skal indgive anmodning. Arbejdstilladelse kræver at der er behov for arbejdskraft (dvs. at der ikke er ledige irske eller EU statsborgere). Arbejdstilladelse udstedt til trejde landstatsborgere i 1997: 2.600 (eksklusiv Indien, Pakistan, amerikanske og canadiske statsborgere).		Ja, men krav om forretningsstilladelse (ansøgere skal bevise at der er særlige fordele for den irske økonomi, at de kan skabe beskæftigelse, osv. – men der er mange undtagelser).	Der gives normalt kun tilladelse så længe arbejdet varer - højst 12 måneder. Tredjelandstatsborgere som ønsker at blive i Irland skal have tilladelse.
Italien	Hvert år defineres det maksimale antal tredjelandstatsborgere med adgang til Italien. (1999: 28,000 funktionærer, 2,000 selvstændige). Specielle kvoter reserves til arbejdere fra lande som har underskrevet bilateral aftale med Italien. Arbejdstageren skal spørge efter arbejdstilladelse. Adskillige undtagelser forefindes.		Krav om tilladelse for selvstændige begrundet i et konkret arbejde Der skal udvises tilstrækkelige likvide midler af ansøgeren.	Kan opnås efter 5 år. Udlændinge skal bevise at de har en tilstrækkelig indkomst, osv.
Luxembourg	Arbejdstilladelse skal ansøges af arbejdsgiveren. Der skal betales bankgaranti. Forskellige ordninger om arbejdstilladelse gives afhængig af fødested, ophold i Luxembourg og arbejdssted. Antal tilladelser i alt til tredjelandstatsborgere: 6.800 (1997)		Bankgaranti skal stilles, tilstrækkelige midler, etc. skal bevises. Ren straffeattest.	Tredjelandstatsborgere med ønske om at blive længere end tre måneder skal anmode om et identitetskort for udlændinge. Arbejdstilladelser er en betingelse for opholdstilladelse (12 måneder). Arbejdstilladelse udstede for en varighed af hhv 1

				år, 4 år og en ubegrænset periode.
Holland	Arbejds- og opholdstilladelse skal ansøges samtidigt. Arbejdstilladelse kræver et behov for arbejdskraft (ingen ledige hollandske eller EU borgere). Varighed af arbejdstilladelser: maksimum 3 år. Antal i alt: 20.816 (1999)		Krav om opholdstilladelse. Hollands væsentligste interesser skal matche. Særlige ordninger for restauranter, barer, osv.	Opholdstilladelse for lønnet eller selvstændigt arbejde bevilges kun hvor der er en særlig national interesse. Varighed: et år (kan forlænges). Efter 3 år kan der søges om "ret til fri bevægelighed" hvorefter arbejdstilladelse ikke længere behøves. Efter 5 års permanent ophold udstedes på særlige betingelser en tilladelse.
Portugal	Arbejdstilladelse (1-2 års) kræves; særlig ordning for sæsonarbejdere. Opholdstilladelse giver adgang til arbejde uden behov for arbejdstilladelse (samme rettigheder som for portugisiske arbejdere).		Ja, samme betingelser som for funktionærer. Varighed: 2 år med mulighed for forlængelse.	Ja, hvis tredjelandssstatsborgere har opholdt sig legalt i Portugal i mindst 10 år, osv.
Spanien	Arbejdstilladelse skal ansøges af arbejdsgiveren. Et kvotesystem anvendes (fastsættes årligt). Arbejdstilladelse udstedes kun til sektorer hvor der er mangel på arbejdskraft. Kvoten blev forøget fra 20,000 til 30,000 i 1999. Der foreligger aftale med Marokko for sæsonarbejdere. Antal udenlandske arbejdere i alt: 85.526 (1998).		Arbejdstilladelse kræves, "fordele for den spanske økonomi" skal analyseres.	Opholdstilladelser kan fornyes og efter 6 års permanent ophold i Spanien kan der søges om permanent ophold.
Sverige	Amterne bestemmer sammen med de nationale myndigheder om der skal udstedes midlertidige arbejdstilladelser (midlertidige opholdstilladelser udstedes i overensstemmelse hermed). Arbejdstilladelser udstedes kun i tilfælde af mangel på arbejdskraft. Antal tilladelser udstedt i 1997: 4.000. Antal udenlandske arbejdere i alt: 220.000 (herunder EU borgere).	Bilaterale aftaler om praktikanter med de baltiske lande.	Intet krav om arbejdstilladelse. Opholdstilladelse (i første omgang for 1 år) kræves før indrejse i Sverige. Der skal foreligge beviser for tilstrækkelige økonomiske midler.	Efter 2 års ophold i Sverige kan der ansøges om permanent opholdstilladelse.
England	Arbejdstilladelser (normalt for 3 eller 4 år) skal anmodes om af arbejdsgiveren for arbejderen indrejser i England. Opholdstilladelser udstedes i overensstemmelse hermed. Normalt udstedes kun arbejdstilladelser for højt kvalificeret arbejde. Andre tilladelser kræver et behov for arbejdskraft. Antal tilladelser udstedt: 72.599 (1999)	Au-pairs mellem 19 og 27 fra Malta, Cypern, Tjekkiet, Slovakiet, Slovenien og Ungarn har adgang uden arbejdstilladelse.	Forretningsfolk skal investere mindst £200.000 i deres forretning og skabe jobs; forretningsplan skal indbringes.	Efter 4 års arbejdere kan indehavere af tilladelse søge om permanent ophold.

Kilde: European Commission Information Note: The Free Movement of workers in the context of enlargement - Marts 2001

Besvarelse til Europaudvalget

Alm. del - bilag 32

Arbejds- og Socialministerråd

Løbenr. 559

"Beskæftigelsesministeren bedes - som lovet på Europaudvalgsmødet den 4. oktober 2002 - sende et notat indeholdende en redegørelse for mobiliteten af lønmodtagere i EU-landene hidtil og i et udvidet EU"

Indledning

Dette notat beskriver indledningsvist den nuværende interne mobilitet mellem de enkelte EU-lande. Efterfølgende beskrives den nuværende indvandring fra de ti Central- og Østeuropæiske ansøgerlande til EU og Danmark. Afslutningsvis anføres de mulige følger af EU-udvidelen for migrationen fra Central- og Østeuropa til de nuværende EU-lande.

Følgende central- og østeuropæiske lande forventes - sammen med Malta og Cypern - at blive medlemmer af EU i 2004: Estland, Letland, Litauen, Ungarn, Tjekkiet, Slovakiet, Polen og Slovenien. Yderligere to central- og østeuropæiske lande (Bulgarien og Rumænien) forventes at blive medlemmer af EU i 2007.

Emnet for dette notat er migrationen fra ovennævnte ti central- og østeuropæiske EU-ansøgerlande. Den mulige migration fra Malta og Cypern skønnes at være af så begrænset omfang, at den ikke er medtaget i notatet.

Fri bevægelighed i EU

I medfør af Traktaten om de Europæiske Fællesskaber skal enhver i nationaliteten begrundet forskelsbehandling af medlemslandenes arbejdstagere, for så vidt angår beskæftigelse, aflønning og øvrige arbejdsvilkår, afskaffes. Det er således et vigtigt mål at fjerne hindringer for den frie bevægelighed mellem medlemslandene, bl.a. ved at sikre, at personer, der arbejder og opholder sig i et andet medlemsland end hj emlandet, ikke mister deres sociale rettigheder, når de udnytter deres ret til fri bevægelighed.

Bestræbelser på at sikre den frie bevægelighed internt i EU er begrundet i ønsket om at realisere potentialerne i det indre marked for derigennem at modvirke kvalifikationsflaskehalse og ubalancer med arbejdsløshed i visse lande og mangel på arbejdskraft i andre lande. En række initiativer er taget for at fremme mobiliteten intern i EU. Senest har Kommissionen i februar 2002 udarbejdet en handlingsplan vedrørende kvalifikation og mobili tet.

Omfanget af mobilitet internt i EU

Ikke desto mindre er den geografiske mobilitet internt i EU stadig relativt begrænset. Således skiftede kun 225.000 personer - eller 0,1 % af den samlede befolkning i EU - officiel adresse mellem to EU-lande i 2000. Til sammenligning flyttede 5,9 % af den samlede befolkning i USA fra én delstat til en anden i 1999.

I nedenstående **tabel 1** er den interne mobilitet mellem de enkelte EU-lande opgjort, for så vidt angår 1998/1999.

Tabel 1: EU-borgeres mobilitet internt i EU

	Luxembourg	Portugal	Belgien	Storbritanien	Spanien	Danmark	Holland	Sverige	Grækenland	Østrig	Tyskland	Finland	Frankrig	Italien	Total
	1999	1998	1999	1998	1998	1998	1998	1998	1998	1998	1999	1999	1998	1999	
Danmark	2.0	0.9	1.4	3.8	1.4	—	2.0	13.4	3.6	1.7	1.8	4.5	1.4	2.1	2.4
Belgien	16.4	3.7	—	1.2	5.8	1.9	9.7	1.1	3.2	1.4	1.5	1.1	6.7	3.5	2.6
Finland	1.0	1.0	1.5	2.4	3.3	5.0	2.5	35.9	4.1	2.6	2.1	—	1.1	2.0	3.1
Frankrig	26.6	15.7	28.3	22.0	12.1	9.6	10.3	7.2	14.7	5.1	11.3	7.0	—	19.6	15.0
Grækenland	1.0	0.4	2.2	18.3	0.2	1.5	3.4	2.4	—	4.0	13.0	2.0	1.4	7.3	9.9
Holland	2.7	6.9	22.1	4.2	4.9	7.6	—	4.2	6.6	4.2	4.8	3.8	3.1	4.5	5.8

Irland	1.3	0.7	1.2	2.8	0.9	1.7	2.7	1.6	1.0	0.9	2.0	1.7	2.0	1.6	2.0
Italien	6.7	7.6	9.3	14.2	8.9	6.8	6.9	3.5	9.1	10.4	25.8	4.9	13.8	–	16.4
Luxembourg	–	0.3	0.7	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.3	0.5	0.0	0.3	0.1	0.3
Portugal	25.1	–	4.7	3.6	6.4	1.2	3.7	0.8	0.3	3.2	10.9	0.3	31.9	3.6	7.7
Spanien	1.3	18.7	4.2	9.8	–	6.4	5.8	3.4	0.9	2.4	6.1	3.1	9.2	10.6	6.2
Storbritanien	5.2	18.7	10.8	–	20.4	16.8	23.8	11.8	19.5	7.6	8.9	12.9	15.1	13.3	9.5
Sverige	1.7	2.3	2.0	4.4	2.4	18.4	3.3	–	7.1	3.4	2.5	44.6	2.5	3.0	3.5
Tyskland	8.5	22.0	11.0	13.3	31.9	20.9	23.8	13.7	26.2	52.7	–	12.4	10.7	24.2	11.5
Østrig	0.5	1.2	0.9	0.1	1.5	2.1	1.8	1.1	3.6	–	8.8	1.8	1.0	4.6	4.2
Total EU borgere	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
% in row	2.5	0.9	8.4	20.5	6.7	2.4	6.0	2.5	0.9	3.6	40.6	0.5	1.8	2.8	100.0
EU-borgere i procent af den															
Samlede immigration i landet	69.7	50.9	48.5	47.5	38.8	27.7	24.4	23.4	22.9	20.2	20.1	19.2	6.1	..	26.2
Samlet befolkning (1998):															
Borgere fra andre EU lande															
(i % af samlet antal udlændinge)	89.0	26.3	62.2	18.5	42.7	20.5	28.0	33.9	..	13.0	25.1	18.7	36.6	13.7	..
Borgere fra andre EU lande															
(i % af samlet befolkning)	31.0	0.5	5.5	0.7	0.7	1.0	1.2	2.0	..	1.2	2.3	0.3	2.0	0.3	..

Kilde: OECD: Trends in international Migration, SOPEMI 2001

Det fremgår af tabel 1, at knapt 28 % af alle borgere, der immigrerede til Danmark i 1998, var EU-statsborgere. Omkring 1/5 af alle udenlandske borgere, der bor i Danmark, kommer fra et EU-land. Borgere fra Tyskland udgør med 20,9 % den største gruppe af EU-borgere, der flytter til Danmark. Herefter kommer borgere fra Sverige og England med hhv. 18,4 % og 16, 8 %.

2,4 % af de EU-borgere, der vælger at flytte til et andet EU-land, flytter til Danmark. Det skal i den sammenhæng erindres, at den danske befolkning udgør 1½ pct. af EU's samlede befolkning.

Indvandring til EU fra de central- og østeuropæiske lande

I 1999 var der beskæftiget næsten 5,3 mio. ikke-EU-statsborgere i EU, svarende til lidt under 4% af arbejdsstyrken. Godt og vel halvdelen af disse var beskæftiget i Tyskland. Resten var for langt størstedelens vedkommende beskæftiget i Frankrig, Storbritannien og Østrig (i nævnte rækkefølge).

Antallet af statsborgere fra de central- og østeuropæiske kandidatlande, der var beskæftiget i nuværende EU-medlemslande, androg i 1999 kun 290.000 ud af de ovenfor nævnte 5,3 mio., svarende til 0,2% af arbejdsstyrken i EU. I Østrig, som har relativt flest beskæftigede fra kandidatlandene, tegnede statsborgere fra kandidatlandene sig for 1,2% af arbejdsstyrken. I Tyskland er det tilsvarende tal 0,4 %. De to lande tegnede s ig for tilsammen 70% af den i EU beskæftigede arbejdskraft fra kandidatlandene. Ikke desto mindre udgjorde statsborgere fra kandidatlandene kun ca. 10% af den udenlandske arbejdskraft i de to lande.

Antallet af indvandrere fra kandidatlandene, heriblandt også familiemedlemmer og studerende, androg i 1999 ca. 830.000, svarende til 0,2% af EU’s samlede befolkning. 65% af disse opholder sig i Tyskland og næsten 15% i Østrig. Indvandrere i EU fra de enkelte kandidatlande fremgår af figur 1 nedenfor.

Figur 1 Statsborgere fra de central- og østeuropæiske kandidatlande til EU - fordelt på kandidatlande, 1999 (1.000 personer).

Kilde EU-kommissionen: The Free Movement of Workers in the context of enlargement, 2001, s. 30

Antallet af statsborgere fra de central- og østeuropæiske kandidatlande i Danmark samt indbyggere, der stammer fra disse lande, fremgår af nedenstående tabel 2. Det bemærkes, at kun mellem 1% og 2% af de indvandrede statsborgere fra kandidatlandene til EU opholder sig i Danmark - hvoraf en stor del stammer fra de historisk betingede flygningsstømme fra Ungarn og Polen.

Tabel 2: Udenlandske statsborgere og indbyggere af udenlandsk oprindelse.

	Primo 2002	Udenlandske statsborgere	Danske statsborgere med	Indbyggere af udenlandsk oprindelse i alt
--	------------	--------------------------	-------------------------	---

		udenlandsk oprindelse	
Estland	503	30	533
Letland	860	73	933
Litauen	1496	58	1554
Polen	5735	6889	12624
Slovakiet	127	14	141
Slovenien	50	30	80
Tjekkiet	254	20	274
Ungarn	445	1208	1653
Bulgarien	426	257	683
Rumænien	1176	1047	2223
I alt			

Kilde: Danmarks statistik

Forventningerne til mobilitet i Europa efter EU-udvidelsen

Den kommende udvidelse af EU i 2004 med ti nye medlemslande med en samlet befolkning på 75 mio. mennesker (sammenlignet med EU-15's befolkning på 377 mio. mennesker) aktualiserer debatten om befolkningsvandring i EU.

En række forskellige undersøgelser har forsøgt at forudsige den fremtidige vandring af arbejdskraft fra kandidatlandene til EU. Et gennemgående træk ved de foreliggende analyser er, at forfatterne ikke forventer dramatiske stigninger i arbejdskraftvandringerne fra Øst- til Vestereuropa som følge af EU's udvidelse.

Der er derfor heller ikke forventninger om voldsomme påvirkninger af arbejdsløshed eller lønniveau i de nuværende EU-lande. Det forventes dog, at især grænseregionerne i Tyskland, Østrig og Italien vil opleve en markant og mærkbar indvandring fra de nye EU-medlemmer, når arbejdskraften får lov til at bevæge sig frit.

Tabel 3: Forskellige prognoser for den forventede indvandring af statsborgere fra de central- og østeuropæiske kandidatlande til det nuværende EU ved fri bevægelighed for arbejdskraften.

Forfatter (år for undersøgelse)	Samlet antal	Årlig indvandring i løbet af de første 10 år
Brücker og Boeri (2000)	2,9 mio. (efter 10 år)	335.000 aftagende til 145.000
Sinn et al. (2001)	4,2 mio. (efter 15 år)	380.000 aftagende til 200.000
Walterskirchen og Dietz (1998)*	Ikke oplyst	160.000 aftagende til 110.000
Bauer og Zimmermann (1999)*	2,5 mio. (efter 15 år)	200.000
Fassmann og Hintermann (1997)*	0,7 mio. (på langt sigt) ²	Ikke oplyst
Hille og Straubhaar (2000)*	Ikke oplyst	270.000-790.000
Salt et al. (1999)	2,3 mio. (efter 15 år)	140.000

** Bulgarien og Rumænien undtaget.*

Kilde: EU Kommissionen, 2000.

Anvendte metoder

De foreliggende studier bygger på to principielt forskellige typer af information. Den ene gruppe af prognoser anvender kvantitative modeller, der estimeres på grundlag af historiske erfaringer om sammenhænge mellem migration og en række årsagsvariable, hvor især løn- eller indkomstforskelle spiller en stor rolle. Vanskeligheden er naturligvis, at resultaterne fra denne type af analyser bygger på "dobbelt ekstrapolation" i den forstand, at man må forudsætte, at erfaringerne fra en anden tidsperiode og et andet geografisk område kan overføres til de kommende vandring fra Øst- og Centraleuropa til de nuværende EU-lande.

Den anden prognosemetode bygger på interviewundersøgelser af befolkningerne i Øst- og Centraleuropa. Disse studier sigter typisk på at afdække, hvor stor en del af befolkningen, der har konkrete planer om at emigrere inden for en given tidshorisont. Svarene på denne type af hypotetiske spørgsmål varierer erfaringsmæssigt med måden spørgsmålene formuleres på og skal derfor tolkes med varso mhed. Et hovedresultat fra de foreliggende interviews er, at mellem en og fire procent af befolkningerne i de central- og østeuropæiske lande konkret overvejer at søge beskæftigelse i udlandet. En fordel ved denne type af undersøgelser er, at man kan afdække mere konkrete ønsker og planer for emigration. En analyse af emigrationsplanerne hos befolkningen i Polen, Slovakiet, Tjekkiet og Ungarn fra 1997 viser således, at næsten 2/3 af de adspurgte med migrationsplaner ville vælge Tyskland eller Østrig som destinationslande, mens ganske få nævner de skandinaviske lande. Omkring 2/3 angiver, at de vil opholde sig i værtslandet en kortere årrække for herefter at vende tilbage til hjemlandet. Undersøgte karakteristika for personer, der ønsker at emigrere til EU, afspejler ganske godt de historiske erfaringer fra faktiske migrationsbølger, hvor første generation af udvandrere typisk er unge og relativt veluddannede.

Et centralt og ofte citeret analyse finansieret af EU-Kommissionen er *The Impact of Eastern Enlargement on Employment and Labour Markets in the EU Member States*, som er udarbejdet af T. Boeri & H. Brücker (2000). Studiet er sammen med andre analyser sammenfattet i EU-Kommissionens meddelelse fra marts 2001.

Tabel 4 gengiver analysens prognose for den samlede indvandring fra kandidatlandene til de nuværende EU-lande.

Tabel 4: Borgere fra øst- og centraleuropæiske kandidatlande i EU-15, 2002-2030.

	2002	2005	2010	2020	2030
EU-15 i alt	1.159.800	1.987.700	2.907.400	3.721.600	3.892.300

Kilde: Boeri og Brucker 2000

Analysen påregner årlig indvandring til de nuværende EU-lande på godt 300.000 personer i årene umiddelbart efter udvidelsen. Nettoindvandringen forventes relativt hurtigt at flade ud og allerede i år 2015 at være reduceret til ca. 100.000 personer om året. Som anført i ovenstående tabel 4 forventes antallet af indbyggere fra de nye EU-lande i 2030 at udgøre knapt 4 mio. mennesker.

Udtrykt i procent vil andelen af borgere fra ansøgerlandene i de nuværende EU-lande stige fra 0,2% til 1,1% af befolkningen i løbet af de næste tre årtier. For ansøgerlandene betyder dette, at den mængde af borgere fra ansøgerlandene, der bor i de nuværende EU-lande, vil stige fra 0,8% til 4%.

Tyskland og Østrig forventes at ville modtage henholdsvis 65% og 12% af indvandrerne fra de nye EU-lande.

Forventninger til arbejdskraftvandringer til Danmark

For Danmark er på opdrag af Kommission udarbejdet analyser af de økonomiske konsekvenser af EU-udvidelsen, som også inddrager kortfattede overvejelser om effekterne på arbejdskraften (Kristensen & Jensen, 2001; Madsen & Sørensen, 2002). Begge analyser er baseret på modelberegninger, der med hensyn til antagelser om arbejdskraftvandringer bygger på studierne af Boeri og Brücker.

Også interesseorganisationerne har været aktive på området. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har således udgivet flere analyser af arbejdsmarkedskonsekvenserne af EU's udvidelse.

I den tidligere nævnte analyse fra Boeri og Brucker er der - for de enkelte EU-medlemslande - gennemført en fremskrivning af antallet af indvandrede fra ansøgerlandene. Skønnet bygger på, at væksten i antal indvandrere fra ansøgerlandene til de nuværende EU-lande efter sker proportionalt med den nuværende fordeling af borgere fra de central- og østeuropæiske lande i de forskellige EU-lande.

Tabel 5: Skøn over antal statsborgere fra central- og østeuropæiske kandidatlande i Danmark, 2005-2030.

	2005	2010	2020	2030
Absolutte tal	20.700	30.200	38.700	40.400
Procentdel af Danmarks samlede befolkning	0,39 %	0,55%	0,67%	0,67%

Kilde: Boeri og Brücker 2000 og Danmarks Statistik (befolkningsprognose)

Selv om tabel 5 kan give en fornemmelse af de mulige størrelsesordener for indvandringen fra de nye medlemslande, er det samtidig vigtigt at understrege, at der er tale om en migrationsmodel baseret på, at erfaringer med indvandringen fra Øst- og Centraleuropa fra perioden 1967-1998 kan overføres til den kommende EU-udvidelse.

Det skal fremhæves, at prognosen vedrører antal statsborgere og ikke antal arbejdstagere. Normalt antages antallet af arbejdstagere at udgøre 40-45 procent af befolkningen, men med mulighed for betydelige afvigelser i tilfælde af vandringer domineret af yngre personer eller midlertidig migration.

Endelig skal nævnes, at prognosen bygger på en antagelse om helt frie vandringer af arbejdskraft efter udvidelsen. I det omfang, hvor nogle EU-lande åbner for fri adgang, mens andre bevarer restriktioner i en overgangsperiode, vil der kunne opstå nye vandringsmønstre, som ikke indfanges af prognosen. Det skal i den sammenhæng erindres, at Tyskland og Østrig har varslet at ville gøre brug af en overgangsordning i en periode på op til syv år.

Afslutning

I forhold til udsigten til en stagnerende arbejdsstyrke i Danmark vil en forventet begrænset øget indvandring fra Central- og Østeuropa kunne betyde et værdifuldt tilskud af arbejdskraft inden for eksempelvis sundhedsområdet, ingeniørområdet og i uddannelsessektoren. Andre lande som eksempelvis Norge og Tyskland har bl.a. gennem en såkaldt Green Card ordning forsøgt at målrette rekrutteringen af udenlandsk arbejdskraft i tråd med efterspørgslen på de nationale arbejdsmarkeder (jævnfør særskilt notat herom til FEU).